

VUOSIKERTOMUS

SUOMEN LÄÄKETIETEEN SÄÄTIÖ

2020

Suomen Lääketieteen Säätiöltä yli 20 miljoonaa euroa lääketieteen tutkimukseen viimeisen kymmenen vuoden aikana

Suomen Lääketieteen Säätiö on perustettu vuonna 1960. Se jakaa vuosittain noin kaksi miljoonaa euroa apurahoja lääketieteelliseen tutkimukseen kaikille aloille. Apurahoja myönnetään tutkijauran eri vaiheissa oleville nuorille tutkijoille. Eka- ja kannustusapurahat on tarkoitettu kannustukseksi uraansa aloitteleville tutkijoille, tutkimusapurahat 4, 8 tai 12 kuukauden päätoimiseen tutkimustyöhön, tutkijatohtorin apurahat post doc -tutkimukseen ulkomailla ja tutkimusryhmän perustajan apurahat itsenäisen tutkijauran käynnistämiseen. Säätiö rahoittaa vuosittain noin 150 lääketieteen tutkijaa ja myöntää Pohjola-yhtiön lääketieteen palkinnon huomattavasta elämäntyöstä lääketieteen alalla. Apurahat ovat haettavissa toukokuun aikana. Lisätietoja säätiöstä ja apurahoista: www.laaketieteensaatio.fi

Suomalainen Lääkäriseura Duodecim on Suomen suurin tieteellinen yhdistys, joka kehittää lääkärin ammattitaitoa ja käytännön työtä täydennyskoulutuksen, julkaisujen ja tutkimusapurahojen avulla. Vuonna 1881 perustettuun Duodecim-seuraan kuuluu nykyisin yli 24 000 lääkäriä ja lääketieteen opiskelijaa sekä 111 lääketieteellistä yhdistystä. Seuran omistama Kustannus Oy Duodecim julkaisee lääketieteen ja terveydenhuollon ammattilaisille oppi- ja käsikirjoja, tietokantoja ja sähköisiä palveluita päivittäisen työnteon tueksi. Lisäksi Duodecim tarjoaa suurelle yleisölle luotettavaa ja ymmärrettävää tietoa terveydestä ja sairauksista. Lisätietoja Duodecimista: www.duodecim.fi

Pähkinäkuoressa

Suomen Lääketieteen Säätiö pyrkii toiminnallaan varmistamaan, että Suomessa on korkeatasoista lääketieteellistä tutkimusta ja osaamista myös tulevaisuudessa.

Lääkäriseura Duodecimin vuonna 1960 perustama säätiö on kymmenen viime vuoden aikana jakanut apurahoja yhteensä yli 20 miljoonaa euroa. Edustettuina ovat kaikki lääketieteellisen tutkimuksen alat yleisistä kansantaudeista harvinaisiin perinnöllisiin sairauksiin.

Yksityishenkilöiden ja elinkeinoelämän tekemät lahjoitukset ovat keskeinen säätiön varojen lähde.

Kertomusvuonna apurahoja ja palkintoja myönnettiin noin 2,9 miljoonaa euroa 186 tutkijalle ja tutkimusryhmälle.

Sisällys

Esipuhe	6
Suomen Lääketieteen Säätiön toimintakertomus 2020	8
Yleislääketieteen koulutuksen kehittäjä	10
Pohjolan lääketieteen palkinto	11
Tulevaisuuden uhat -apuraha	11
Post doc -apuraha	11
Tutkimusryhmän perustajan apuraha	12
Uutta toivoa harvinaisiin lihas-hermosairauksiin	13
Palaavan tutkijan apuraha	14
Kun syöpäsolujen signaalireitit selviävät, voi löytyä uusia lääkkeitä	15
Lihavuuden jäljille aivokuvantamisen avulla	16
Miksi vaikeassa koronavirustaudissa valkosolut vähenevät?	17
Tutkimusapurahat päätoimiseen tutkijana työskentelyyn	18
Uusi apuväline syöpäleikkauksiin	19
Sähköinen seuranta auttaa räätälöimään immunologiset syöpähoidot	21

Tätä Suomessa tutkitaan	22
Syöpäsairaudet ja lastentaudit	
kiinnostavat tutkijoita	23
Suomen Lääketieteen Säätiön kannustus- ja eka-apurahat	24
Vagushermostimulaatio voi auttaa vaikeassa epilepsiassa	25
Lahjoitukset	26
Säätiön varojen hoito	27
Tuloslaskelma ja tase	28
Hallinto ja henkilöstö	30
Apurahapäätösten valmistelu	32
Riskienhallinta ja toimintaperiaatteet	34
Suomen Lääketieteen Säätiön rahastot	35
Kuluvan vuoden näkymät	36
Tilintarkastuskertomus	37
Seulonta auttaa ehkäisemään vaikeita raskausmyrkytyksiä	38

Esipuhe

Vuonna 2020 Suomen Lääketieteen Säätiö juhli 60-vuotista taivaltaan. Juhlavuonna jaoimme ennätysmäärän apurahoja: tuimme tutkimusta peräti 2,9 miljoonalla eurolla. Perinteisten apurahojen lisäksi meillä oli ylimääräinen haku tulevaisuuden ughiin liittyviin tutkimushankkeisiin. Lisäksi järjestimme nopealla aikataululla muiden säätiöiden kanssa apurahahaun koronavirustutkimuksiin. Tämä osoittaa, miten merkittävä tuki säätiörahoitus on suomalaiselle tutkimukselle ja miten ketterästi sitä voidaan tarvittaessa kohdentaa.

Juhlavuonna panostimme erityisesti säätiön viestintään ja näkyvyyteen. Toimme 60 Hyvää syytä -kampanjassa videoiden ja artikkeleiden avulla esiin lääketieteen saavutuksia ja syitä, miksi tutkimus on tärkeää. Julkaisimme myös Tulevaisuuden lääketiedettä -podcastin, jossa pohdittiin lääketieteen kehitystä, esimerkiksi tekoälyyn ja ihmisen varaosiin liittyen. Tarkoitus on, että aktiivinen viestintä jatkuu myös tulevaisuudessa. Haluamme nostaa esiin suomalaista tutkimusta ja tutkijoita sekä kertoa ajankohtaisista aiheista tutkitun tiedon valossa.

Koronapandemia on osoittanut, millaisiin saavutuksiin nykyaikainen lääketieteellinen tutkimus kykenee, kun sille annetaan resursseja. Lyhyessä ajassa voidaan saada aikaan valtavan vaikuttavia asioita. Tutkijat saivat kehitettyä koronarokotteen käsittämättömän nopeasti. Tämä luo uskoa siihen, että tieteellisen tutkimuksen tukeminen on oikeasti merkityksellistä. Tiede jalkautuu tällaisina hetkinä meidän jokaisen elämään.

Koronarokotteen kehittäminen nopealla aikataululla oli mahdollista siksi, että alan tutkimusta ja infrastruktuuria oli kehitetty jo vuosikymmenten ajan. Tarvittiin tutkimusta, osaamista ja tietoa, jota pystyttiin heti soveltamaan. On tärkeää, että myös me Suomessa pidämme yllä tällaista tietotaitoa ja eri lääketieteen alojen tutkimusta. Pandemian aikana on ollut hienoa huomata, että meiltä löytyy asiantuntijoita, jotka kykenevät luotsaamaan meitä vaikeassa tilanteessa eteenpäin. Tätä ei voida pitää itsestäänselvytenä, vaan kliinistä osaamista ja tutkimusta pitää tukea ja vaalia.

Lääketieteen Säätiö on säilynyt nuorekkaana ja muuntautumiskykyisenä, vaikka onkin ihmisiässä saavuttanut jo keski-ikä. Kehitämme jatkuvasti säätiön apurahoja, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin tutkijoiden tarpeisiin. Tavoitteenamme lisätä tutkimustyön houkuttavuutta ja auttaa lääkäreitä kliinisen työn ja tutkimuksen yhdistämisessä. Haluamme vahvistaa tutkijoiden urapolkua. On tärkeää, että meillä on myös tulevaisuudessa tasokasta lääketieteen tutkimusta Suomessa. Tästä haluamme omalta osaltamme pitää huolta.

Toukokuussa 2021

*Klaus Elenius
Suomen Lääketieteen Säätiön
hallituksen puheenjohtaja*

Suomen Lääketieteen Säätiön toimintakertomus 2020

Säätiön toiminnan tavoite on suomalaisen lääketieteellisen tutkimustyön ja koulutuksen tukeminen. Säätiö tukee erityisesti nuoria lääketieteen tutkijoita.

Apurahat ja palkinnot

Säätiö myönsi vuonna 2020 yleisessä haussa apurahoina noin 2,4 miljoonaa euroa. Apurahan sai 175 tutkijaa. Hakuaika oli toukokuussa ja apurahat julkistettiin Duodecimin vuosijuhlissa marraskuussa. Käsiteltäviä hakemuksia oli 706. Lisäksi säätiö myönsi erillisissä hauissa Post doc -poolin kautta kahdelle post doc -tutkijalle yhteensä 144 000 euroa.

Pohjolan lääketieteen palkinto 20 000 euroa myönnettiin tammikuussa 2021 professori emerita Sirkka Keinänen-Kiukaanniemelle.

Säätiön avasi 60-vuotisjuhlavuoden kunniaksi haetaviksi ”Tulevaisuuden uhat”- apurahoja uusiin tutkimusavauksiin. Koronapandemia on osoittanut, miten tärkeää on varautua tulevaisuuden terveysuhkiin, kuten uusiin tartuntatauteihin ja ilmastomuutoksen terveysvaikutuksiin. Apurahat suunnattiin nuorille lääkäritutkijoille lääketieteellisesti merkittävään uuteen tutkimusavaukseen. Apuraha myönnettiin kolmelle tutkijalle, yhteensä 350 000 euroa.

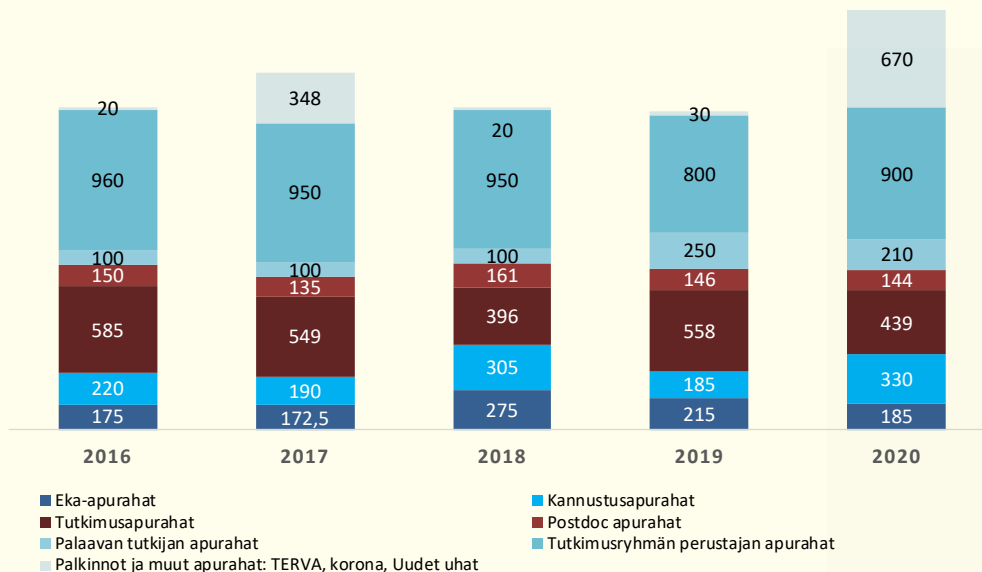
Juho Vainion Säätiö, Minervasäätiö, Paulon Säätiö ja Suomen Lääketieteen Säätiö muodostivat keväällä 2020 rahoituspoolin, josta myönnettiin apurahoja tutkimuksiin, jotka kohdistuvat virusinfektioiden ja erityisesti Covid-19 koronaviruksen tutkimukseen.

Säätiöt halusivat kohdistaa tukea akuutin korona-kriisiin ratkaisuun ja luoda valmiuksia valmistautua vastaaviin tilanteisiin tulevaisuudessa. Hakemuksia tuli viidessä päivässä 187 kaikista yliopistoista, yliopistollisista sairaaloista, muutamasta keskussairaalasta ja useista keskeisistä tutkimuslaitoksista. Poolista myönnettiin apurahoja yhteensä 800 000 euroa. Säätiö myönsi professori Anu Kanteleen työryhmälle 100 000 euroa tutkimushankkeeseen, jossa kehitetään hoitoa Covid-19-infektioon.

Tieteellä terveyteen (TERVA) - akatemiaohjelma tukee rohkeita uusia tutkimusavauksia merkittävistä sairauksista aiheutuvien terveysongelmien ratkaisemiseksi. Yhteistyössä ovat mukana Aivosäätiö, Lastentautien tutkimussäätiö, Suomen Lääketieteen

Säätiö ja Syöpäsäätiö. Vuonna 2020 järjestettiin kaksivuotista jatkorahoitusta koskeva haku. Säätiö myönsi jatkorahoituksen 200 000 euroa vuosille 2021-2022 professori Kirsi H. Pietiläisen johtamalle tutkimuskonsortiolle. Tutkimuksessa kehitetään rasvakudoksen mitokondrioiden aktiivisuuteen perustuvaa yksilöityä hoitoa lihavuuteen.

Apurahojen palautukset ja peruutukset olivat yhteensä 193 500 euroa. Säätiön vuonna 2020 myöntämien apurahojen ja palkintojen yhteissumma palautusten jälkeen oli noin 2,7 miljoonaa euroa. Säätiö on eräs merkittävistä lääketieteellisen tutkimuksen tukijoista maassamme.

Yleislääketieteen koulutuksen kehittäjä

Pohjolan 20 000 euron lääketieteen palkinto myönnettiin tammikuussa 2021 emeritaprofessori Sirkka Keinänen-Kiukaanniemelle. Hän on ansiokkaasti kehittänyt yleislääketieteen koulutusta ja luonut väestöaineistoihin perustuvaa kliinisepidemiologista tutkimusperinnettä Oulun yliopistossa.

Sirkka Keinänen-Kiukaanniemi on yleislääketieteen pioneereja Suomessa. Hän on ollut kehittämässä muun muassa yleislääkärien General Practice -koulutusta. Koulutus antaa lääkärille työkaluja kohdata erilaisia potilaita ja lisää valmiuksia potilaan omat hoitotavoitteet huomioivaan hoitoon.

Tutkijana Keinänen-Kiukaanniemi on erikoistunut kansatautien, erityisesti tyypin 2 diabeteksen, ehkäisyyn, varhaiseen toteamiseen ja hoitoon. Lisäksi potilaiden hoito terveyskeskuksissa on aina ollut osa hänen työtään ja hänet tunnetaan suurella sydämellä toimivana yleislääkärinä.

Keinänen-Kiukaanniemi toimi Oulun yliopiston yleislääketieteen kliinisenä opettajana 1980-luvun alusta lähtien ja vuodesta 1996 lähtien yleislääketieteen professorina eläkkeelle jäämiseensä saakka.

Pohjolan lääketieteen palkinto myönnetään vuosittain suomalaiselle lääkärille huomattavasta kansallisesta ja kansainvälisestä elämäntyöstä lääketieteen alalla. Palkinnon suuruus on 20 000 euroa. Sen saajan valitsevat keskeisten lääkärijärjestöjen puheenjohtajat.

VIIMEISIMMÄT POHJOLAN LÄÄKETIETEEN PALKINNON SAAJAT

2021 Professori Sirkka Keinänen-Kiukaanniemi

2020 Professori Eija Kalso

2019 Professori Markku Mäki

2018 Professori Marjukka Mäkelä

2017 Professori Markku S. Nieminen

2016 Dosentti Aarno Kari

2015 Professori Matti Uusitupa

2014 Professori Inkeri Elomaa

2013 Professori Martti Kekomäki

2012 Professori Marja-Riitta Taskinen

2011 Pääjohtaja Vappu Taipale

2010 Professori Jussi Huttunen

2009 Professori Hilka Soininen

Tulevaisuuden uhat -apurahat

Säätiö täytti 60 vuotta vuonna 2020 ja jakoi juhluvuonna vuosittaisten apurahojen lisäksi apurahoja uusiin tutkimusavauksiin korkean riskin tutkimushankkeissa. Koronavirus on nostanut tulevaisuuden terveysuhkat isoksi teemaksi. Toisaalta teknologian kehitys, kuten tekoälyn kehittyminen, luo uusia mahdollisuuksia lääketieteen kehitykselle. Säätiö myönsi apurahat kolmelle tutkimusryhmälle, yhteensä 350 000 euroa.

LT Ilkka Kalliala, HYKS Instituutti

Novel tissue-based markers and machine learning – predicting the natural history of uterine cervical precancerous lesions

100 000 €

LT Eliisa Kekäläinen, Helsingin yliopisto

Understanding pathological mechanisms and consequences of severe lymphopenia in COVID-19

150 000 €

LT Tuomas Kiviniemi, Turun Yliopisto

CAREBANK – Reducing adverse outcomes related to atrial cardiomyopathy and atrial fibrillation

100 000 €

Post doc -apurahat

Post doc -pooli jakaa apurahoja tutkimukseen ulkomailla. Tarkoitus on edistää väitelleiden tutkijoiden kansainvälistymistä. Pooliin kuuluvat 13 säätiötä ovat varanneet tarkoitukseen yhteensä 3,2 milj. euroa vuosittain. Säätiö myönsi apurahat kahdelle tutkijalle, yhteensä 144 000 euroa.

LT Tuulia Vallius, Harvard Med School

Rintasyövän mikroympäristön tutkiminen uudella solu/kudoskuvantamismenetelmällä (CyCIF)

64 000 €

LT Svetlana Vakkilainen, National Institute of Health, Washington DC

Immuunipuutoksen mekanismit rusto-hiushypoplasiassa

80 000 €

Tutkimusryhmän perustajan apuraha

Tutkimusryhmän perustajan apurahojen kohderyhmänä ovat väitelleet lääkärit. Nämä apurahat mahdollistavat päätoimisen tutkimuksen ilman päätoimen päivittäisiä velvoitteita 18 kuukauden ajaksi kolmen vuoden aikana. Vuonna 2020 säätiö myönsi apurahoja kuudelle tutkijalle/tutkimusryhmälle yhteensä 900 000 euroa.

LT Antti-Pekka Elomaa, KYS

Hyperspektrikuvantaminen ja säädettävät valonlähteet keskushermoston syöpäkirurgiassa

150 000 €

LT Johanna Lempainen, Turun yliopisto

Pathogenesis of type 1 diabetes - improved prediction and characterization of disease endotypes

150 000 €

LT Tuomas Lilius, Helsingin yliopisto

Translational neuropharmacology of the glymphatic system

150 000 €

LT Jaana Nevalainen, Oulun yliopisto

PEPPI-tutkimus: Istukan toimintahäiriölle alttiiden äitien identifioiminen ensimmäisen ja kolmannen raskauskolmanneksen aikana

150 000 €

LT Jetro Jyrki Tuulari, Turun yliopisto

Neural biomarkers of obesity in the developing brain: towards curbing the obesity epidemic with population neuroscience

200 000 €

LT Emil Ylikallio, HUS

Calcium channels in motor neuron function and disease

100 000 €

Uutta toivoa harvinaisiin lihas-hermosairauksiin

Suomessa noin 2500 ihmistä sairastaa harvinaista perinnöllistä neuropatiaa eli ääreishermostosairautta. Taudissa häiriintyy tuntoaistille ja lihasten toiminnalle tärkeiden hermojen toiminta, mistä seuraa lihasten surkastumista. Sairaus voi pahimmillaan olla invalidisoiva – lapsi saattaa menettää kyvyn kävellä.

LT Emil Ylikallio tutkii, millaisia perinnöllisiä ääreishermostosairauksia Suomessa esiintyy ja löytyisikö niihin uusia hoitoja.

”Toiveena on, että tulevaisuudessa pystymme identifioimaan tarkalleen sen prosessin ja vian, joka aiheuttaa sairauden. Tällöin voidaan yrittää kohdentaa hoito suoraan siihen.”

Lue lisää tutkijahaastatteluja ja Emil Ylikallion haastattelu kokonaisuudessaan säätöön verkkosivuilta: www.laaketieteensaatio.fi

Tutkimusryhmän perustajan apurahan saanut Emil Ylikallio: ”Tutkimustyö on uuden oivaltamista. Jatkuvasti tulee uusia palasia palapeliin.”

Palaavan tutkijan apuraha

Apuraha on tarkoitettu ulkomailta Suomeen palaaville tutkijoille.
Vuonna 2020 säätiö myönsi viisi palaavan tutkijan apurahaa, yhteensä 210 000 euroa.

LT Otto Kauko, Helsingin Yliopisto

Regulation of cancer cell growth

50,000 €

LT Laura-Maria Madanat-Harjuoja, Suomen syöpärekisteri

PEDGENCAN Cancer Predisposition in Childhood Cancer:
using population-based registry data to uncover novel germline mutations

40,000 €

LT Riikka Mäkitie, Folkhälsanin tutkimuskeskus

Clinical and genetic characteristics of early-onset facial nerve palsies

40,000 €

LT Ville Männistö, Itä-Suomen yliopisto

Gut-derived metabolites in the pathogenesis of non-alcoholic steatohepatitis

40,000 €

LT Sirkku Setänen, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Pikkukeskosten pitkäaikaisselviytyminen ja sen ennustaminen –
kansalliset ja yhteispohjoismaiset kehitysseurantasuosituks

40,000 €

Kun syöpäsolujen signaalireitit selviävät, voi löytyä uusia lääkkeitä

LT Otto Kauko tutkii, mitkä muutokset solujen kasvua säätelevässä signaalijärjestelmässä ovat tärkeitä syöpäsoluille.

Solut tarvitsevat kasvaakseen ympäristöstään kasvutekijöitä. Syövässä järjestelmä on häiriintynyt. Solut alkavat jakautua holtittomasti, kasvutekijöistä riippumatta.

Otto Kaukon mukaan solujen kasvuun liittyviä signaalireittejä on monia, mutta niihin liittyy tiettyjä pulonkauloja.

”Yksi tärkeä kohta on ribosomien synteesi. Ribosomeja tarvitaan aina valmistettaessa proteiineja eli ilman niitä solut eivät pysty kasvamaan.”

Solujen kasvusignaalit etenevät usein fosforylaatioiden kautta. Kauko selvittää, mitkä niistä ovat välttämättömiä syövän kasvuille.

”Haluan löytää jotain, millä olisi terapeutista tai diagnostista arvoa. Olemme havainneet aikaisemmin tuntemattomia fosforylaatioita, joiden poistaminen vaikuttaa solun kasvunopeuteen”, Kauko kertoo.

Syöpäsolujen kasvuun liittyvä tutkimus on tärkeää, sillä se auttaa ymmärtämään lääkeresistenssin muodostumista ja löytämään uusia lääkeshoidon kohteita.

Lihavuuden jäljille aivokuvantamisen avulla

Toisilla ihmisillä herkuttelu ryöstäytyy herkemmin käsistä kuin toisilla. LT Jetro Tuulari etsii lihomiseen altistavia muutoksia kehittyvien aivojen verkostoista ja mielihyväjärjestelmästä.

Yli puolet aikuisista suomalaisista on ylipainoisia ja usein ongelma alkaa jo lapsena. 2-16-vuotiaista pojista enemmän kuin neljäs on ylipainoinen, tytöistä noin joka viides.

Jetro Tuulari selvittää aivotutkimuksen avulla, miten aivojen verkostojen toiminta on sidoksissa lihomistaipumukseen – eli selittävätkö aivojen dynaamiset ominaisuudet syömiskäyttäytymistä.

”Toiveena on saada aivokuvantamisen avulla uutta tietoa aivojen ja painon yhteyksistä ja löytää myös mahdollisia hoidon kohteita”, Tuulari kertoo.

Jos esimerkiksi mielihyväjärjestelmän toiminnasta löytyy lihomiseen liittyviä muutoksia, voidaan jatkossa tutkia, auttaisivatko interventiot, esimerkiksi jotkin lääkkeet tai käyttäytymisterapia, hillitsemään syömistä.

Tuulari tutkii seurantatutkimuksessa lasten kehittyvien aivojen toimintaa. Hän analysoi toiminnallisia MRI-aivokuvia ja hyödyntää tutkimuksissaan verkostomallintamista.

”Tavoitteena on samalla myös luoda uutta väestöneurotieteen osaamista Suomeen. Vastaavia menetelmiä voitaisiin jatkossa käyttää myös monien sairauksien, kuten depression, tutkimisessa.”

Tutkimusryhmän perustajan apurahan saanut Jetro Tuulari:

”Apurahalla on tosi iso merkitys ja olen kiitollinen, että pääsen nyt aloittamaan pitkäjänteisen tutkimustyön.”

Miksi vaikeassa koronavirustaudissa valkosolut vähenevät?

LT Eliisa Kekäläinen etsii selitystä COVID-19 infekioon liittyvään lymfopeniaan eli imusolujen vähenemiseen.

Kiinassa havaittiin heti alkuvuonna 2020, että vaikean koronavirustaudin saaneilla ihmisillä veressä kiertävien valkosolujen määrä suorastaan romahti.

”Kukaan ei oikein tiedä, mistä valkosolujen vähäisyys COVID-19-potilailla johtuu. Se on hankala ilmiö, sillä T-imusolut ovat juuri niitä, joiden pitäisi nitistää virustartunnan saaneet solut pois”, Eliisa Kekäläinen kertoo.

Sukulaisvirus SARS voi infektoida suoraan imusoluja. On mahdollista, että tämä selittää valkosolujen katoa myös COVID-19-viruksen kohdalla.

”Todennäköisesti taustalla on kuitenkin monimutkaisempi juttu. Näitä mekanismeja pyrimme nyt selvittämään.”

Ilmiön ymmärtäminen on tärkeää myös rokottamisen kannalta. Esimerkiksi tuhkarokko pystyy infektoimaan ja tuhoamaan B- Valkosoluja, jotka auttavat elimistöä muistamaan taudinaiheuttajat.

”Koronasta ei vielä tiedetä, voiko se aiheuttaa tällaista immunologista muistinmenetystä. Toivottavasti näin ei ole, mutta jos on, ihmiset pitäisi rokottaa toistamiseen.”

Tulevaisuuden uhat -apurahan saanut Eliisa Kekäläinen:

”On tärkeää ymmärtää, miksi vaikeissa COVID-19-taudeissa valkosolut vähenevät. Se on oleellinen tieto myös rokotusten kannalta.”

Tutkimusapurahat päätoimiseen tutkijana työskentelyyn

Tutkimusapurahat mahdollistavat 4, 8 tai 12 kuukauden päätoimisen työskentelyn tutkimuksen parissa. Vuonna 2020 säätiö myönsi tutkimusapurahoja 28 tutkijalle, yhteensä 439 000 euroa. Säätiö myönsi neljän kuukauden apurahan 13 lääkärielle, kahdeksan kuukauden apurahan 11 lääkärielle ja vuoden apurahan neljälle lääkärielle.

12 kk

LL Salli Antila, Helsinki

Aivokalvojen imusuonet
fysiologisissa ja patologisissa
tiloissa keskittyen Alzheimerin tautiin

LO Kimmo Haimilahti, Espoo

Mitokondriaalisten myopatioiden
hoito B3-vitamiinilla potilaiden
mitokondrioiden toiminnan tehostamiseksi

LT Minna Lukkarinen, Turku

FinnBrain Atopy - äidin
raskaudenaikainen stressi ja
lapsen allergisten sairauksien riski

LT Kaisa Pyrhönen, Lappeenranta

Etelä-Karjalan Allergiatutkimus:
Varhaisen asuinympäristön ja
hajurikkiihdisteille altistumisen
yhteys lasten allergisten
sairauksien ilmaantuvuuteen

27 000 €

27 000 €

30 000 €

30 000 €

8 kk

LT Nicholas Hayward, Espoo

Aivojen multimodaalinen magneettikuvaus-
kuvaus mesostriatal-säätelystä ensimmäisen
jakson psykoosissa

LL Emilia Huvinen, Espoo

Geenien, metabolomin ja elintapojen
merkitys korkean diabetesriskin naisten
terveyteen synnytyksen jälkeen

LL Marika Kangasniemi, Oulu

Munasarjojen monirakkulaoireyhtymän
(PCOS) ja yhdistelmäehkäisyvalmisteiden
käytön vaikutukset matala-asteiseen tulehdukseen

LT Tommi Korhonen, Oulu

Kallonkorjausleikkausten kirurgiset
loputulokset

LT Maarit Koskinen, Turku

Hiuskortisolin pitoisuudet ja suoliston
mikrobiomin monimuotoisuus
2.5 -vuotiailla lapsilla

LL Aurora Lemma, Helsinki

Vatsan alueen iskeemiset tilat

LL Jonatan Panula, Helsinki

Varhaisen psykoosin aiheuttamat
muutokset todellisuudentajussa

18 000 €

18 000 €

18 000 €

18 000 €

20 000 €

9 000 €

18 000 €

LO = lääketieteen opiskelija

Uusi apuväline syöpäleikkauksiin

Valokuvausharrastus sai neurokirurgi, LT Antti-Pekka Elomaan kiinnostumaan hyperspektrikuvauksesta. Nyt hän tutkii, voitaisiinko hyperspektrikameraa hyödyntää syöpäleikkauksen yhteydessä, jotta erotettaisiin syöpäsolukko terveestä kudoksesta aiempaa tarkemmin. Erityinen tutkimuskohde ovat glioomat, yleisimmät aivokasvaimet, joissa leikkaustarkkuus on erityisen tärkeää.

”Aivoissa jokainen milli on arvokas: kirurgi haluaa poistaa tarkasti syöpäsolukon, mutta ei yhtään enempää, jotta potilaan toimintakyky säilyy mahdollisimman hyvänä”, Elomaa kertoo.

Lue Antti-Pekka Elomaan haastattelu kokonaisuudessaan säätiön verkkosivuilta: www.laaketieteen-saatio.fi

Tutkimusryhmän perustajan apurahan saanut Antti-Pekka Elomaa: ”Toivon löytäväni tulevaisuudessa tavan, jolla pystyn jatkamaan tieteen parissa, mutta samalla työskentelemään kliinikkona. On tärkeää, että on säätiöitä, jotka mahdollistavat tämän.”

LT Marjukka Pollari, Tampere 20 000 €

Kiveksen diffuusin suurisoluisen
B-solulymfooman kliiniset ja biologiset
ennustetekijät

LT Antti Saari, Toivala 20 000 €

Lasten kasvun seulonnan kehittäminen
Suomessa

LT Liisa Tomppo, Helsinki 20 000 €

Nuorten aivoinfarktipotilaiden geneettisten
taustatekijöiden kartoitus eksomisekvenssoinnilla

LT Outi Äyräs, Helsinki 18 000 €

COVID-19 infektiio ja raskaus: kansallinen
ja kansainvälinen rekisteritutkimus

4 kk

LO Prince Dadson, Turku 10 000 €

Modernit proteomiikan menetelmät diabetekseen
liittyvien uusien merkkiaineiden tunnistamisessa ja
lääkehoitojen kehityksessä

LL Sanna Iivanainen, Oulu 10 000 €

Immunologisten syövänhoitojen vaikuttavuuden
tehostaminen uusien kliinisten ennustetekijöiden
pohjalta

LT Lauri Ivaska, Turku 10 000 €

Keskustelevatko bakteerit ja virukset keskenään?
Lasten A-streptokokkiepidemiat

LO Kasper Katisko, Oulu 10 000 €

Otsa-ohimolohkorappeumien ei-geneettiset
riskitekijät sekä uudet ennusteelliset ja
erotusdiagnostiset merkkiaineet

LT Jenni Koskela, Lempäälä 10 000 €

Hemodynaamiikan toiminnalliset muutokset
munuaisten vajaatoimintapotilailla

LT Ulla Valpuri Koskela, Liminka 10 000 €

Streptococcus salivarius korvatulehdusten
ehkäisyssä

LL Juulia Lantto, Oulu 9 000 €

Syntymäasfyksiasta johtuvien aivovaurioiden ehkäisy
lääkehoidolla

LL Elina Leinonen, Helsinki 9 000 €

Vastasyntyneen napaveren erytropoietiini ja
S-100B-proteiini neurologisen kehityksen
ennustamisessa

LL Tuomas Lähdeoja, Espoo 9 000 €

Olkaluun pään kolmen ja neljän kappaleen murtu-
mien konservatiivisen ja kirurgisen hoidon vaikut-
tavuus ja kustannusvaikuttavuus. Satunnaistettu
kontrolloitu tutkimus ja kohorttiseuranta.

LL Sanna Matilainen, Espoo 10 000 €

Sitruunahappokierto ja sukkinylaatio - lapsuusiän
vaikean mitokondriotaudin uusi tautimekanismi

LT Aino Rönkä, Kuopio 10 000 €

IOPredict - Immuunivasteen muuntajien
hoitovastetta ennustavat veren
tulehdusmerkkiaineet syöpäpotilailla

LT Reetta Sartoneva, Tampere 10 000 €

Kudosteknologia gynekologisten laskeumien
uutena hoitomahdollisuutena

LL Eero Teppo, Tampere 9 000 €

Lipidomin ja keramidi-fosfolipidi-riskipisteiden
yhteys valtimoiden ja veren geeniekspressioon,
biologiseen ikääntymiseen ja sydän- ja
verisuonitauteihin

Sähköinen seuranta auttaa räätälöimään immunologiset syöpähoidot

Kun saadaan jo varhain selville, ketkä potilaista hyötyvät ja keille tulee haittoja, päästään parempiin hoitotuloksiin, toteaa LT Sanna Iivanainen.

Uusilla immunologisilla syöpälääkkeillä on saatu jopa vaikeasti levinneitä syöpiä talttumaan. Ne kuitenkin auttavat vain pientä osaa potilaista ja voivat aiheuttaa vaikeita haittoja. Sanna Iivanainen kehittää sähköistä hoitojen seurantamallia.

”Hoito saattaa aiheuttaa esimerkiksi tyypin 1 diabeteksen puhkeamisen. Toiveena on, että pystyisimme ennustamaan jo hoitojen alkuvaiheessa, ketkä potilaista hyötyvät ja kenelle kehittyy vakavia haittoja.”

Tutkimuksessa on kerätty immunologista syövänhoitoa saaneilta syöpäpotilailta viikoittain tietoa oireista sähköisen kyselyn avulla. Tietoon on yhdistetty muun muassa lääkärin ilmoittamat haittavaikutukset sekä tietoja verikokeista. Tutkijat ovat kehittäneet suomalaisyrityksen kanssa tekoälyä hyödyntävän mallin, jolla pystytään jo melko hyvällä tarkkuudella ennustamaan hoidon vaikutuksia.

”Hoidon tehoa seurataan alusta alkaen ja haittoihin voidaan reagoida heti, hoitaa niitä kortisonilla sekä säätää annostelua”, Iivanainen kertoo.

Tutkimusapurahan saanut Sanna Iivanainen:

”On hienoa tehdä tällaista poikkitieteellistä tutkimusta, jossa yhdistyvät digitalisaatio, tekoäly ja lääketiede — ja jolla on käytännön merkitystä syöpäpotilaille.”

Tätä Suomessa tutkitaan

Sairausryhmä*	Hakemusten määrä 2020		Myönnettyt apurahat 2020	
	kpl	%	kpl	%
Syöpäsairaudet	106	15	30	17
Lastentaudit	87	12	27	15
Sydän- ja verisuonisairaudet	71	10	23	13
Neurologiset sairaudet	70	10	21	12
Naistentaudit ja synnytys	67	9	15	8
Muut sisätaudit	51	7	16	9
Tule-sairaudet ja vammat	51	7	8	4
Terveyden edistäminen, th:ntoimintatavat	46	6	4	2
Mielenterveys, psykiatriset sairaudet	38	5	5	3
Tartuntataudit	38	5	6	3
Muut	105	14	25	14
Yhteensä	730		180	

Taulukkoon on merkitty hakemusten ja myönnettyjen apurahojen jakautuminen tutkimusalueittain.

* Sairauksien ryhmittelyssä on hyödynnetty soveltuvin osin ICD-10-tautiluokitusta. Ryhmiä on yhdistelty luettavuuden parantamiseksi. Toisaalta joukkoon on lisätty muutamia kategorioita, kuten perustutkimus, lastentaudit ja terveyden edistäminen / terveydenhuollon toimintatavat.

** HUOM! Vuonna 2020 siirryttiin luokittelussa siihen, että aivoverenkiertohäiriöihin, aivohalvauksiin ja aivoverenvuotoihin liittyvät tutkimushankkeet siirrettiin sydän ja verisuonisairauksista neurologisiin sairauksiin.

Syöpäsairaudet ja lastentaudit kiinnostavat suomalaistutkijoita

Syöpäsairaudet on suurin yksittäinen tautiryhmä, jonka tutkimukseen Suomen Lääketieteen Säätiö myönsi apurahoja vuonna 2020. Syöpätutkijat saivat yhteensä 30 apurahaa eli 17 prosenttia kaikista apurahoista. Seuraavaksi eniten apurahoja jaettiin lastentautien tutkimukseen (15 %). Näiden alojen tutkimukseen tuli myös eniten hakemuksia, yhteensä yli neljännes kaikista hakemuksista. Muita aloja, joille apurahoja ja hakemuksia tuli paljon, olivat sydän- ja verisuonitaudit ja neurologiset taudit.

Säätiö jakoi vuonna 2020 perinteisten apurahojen lisäksi 60-vuotisjuhlavuoden kunniaksi Tulevaisuuden uhat -apurahoja, jotka on tarkoitettu uusiin tutkimusavauksiin. Apurahaa haki 23 lääketutkijaa ja se myönnettiin kolmelle tutkimusryhmälle.

”Hakemuksissa tuli ajankohtaisen koronatutkimuksen lisäksi esiin monia nykyisin kiinnostavia ja paljon puhuttuja tutkimussuuntauksia liittyen tekoälyyn, 3D-tulostukseen, big dataan ja yksilöllisiin syöpähoitoihin. Toisaalta hakijat nostivat esiin myös tulevaisuuden suuria haasteita: rahoitusta haettiin muun muassa lihavuusepidemiaan, alkoholiriippuvuuteen ja masennuksen hoitoon”, säätiön puheenjohtaja Oskari Heikinheimo totesi.

Suomen Lääketieteen Säätiön kannustusapuraha 5000 euroa

Säätiö myönsi 330 000 euroa kannustusapurahoina väitöskirjaansa valmisteleville ja tutkijanuraansa aloitteleville lääkäreille. Apurahan sai 66 nuorta tutkijaa. Lista apurahansaajista on säätiön sivuilla:
www.laaketieteensaatio.fi

Suomen Lääketieteen Säätiön eka-apuraha 2500 euroa

Säätiö jakoi tutkimustyötään aloittaville lääketieteen opiskelijoille ja lisensiaateille Eka-apurahoina 185 000 euroa. Apurahan saajia oli 74. Lista apurahansaajista on säätiön sivuilla:
www.laaketieteensaatio.fi

Vagushermostimulaatio voi auttaa vaikeassa epilepsiassa

LL Toni Kulju on tutki väitöstyössään menetelmän toimintaa ja tehoa suomalaispotilailla.

Vagushermostimulaatio näyttäisi olevan hyvä hoito osalle vaikeaa epilepsiaa sairastavista. Noin puolet potilaista hyötyy, eli kohtaukset vähenevät vähintään 50 prosentilla. Menetelmä on jo vuosia käytössä ja mahdolliset haitat ovat lieviä, lähinnä kurkun käheyttä.

”Stimulaattori antaa sähköimpulsseja vagushermoon. Se on suurin aivohermoista ja tavallaan reitti aivoihin ilman, että laitetaan johtoja aivojen sisälle”, kertoo Toni Kulju.

Epilepsiakohtaukset johtuvat aivojen sähköisen toiminnan häiriötilasta. Sähköstimulaatiohoito estää kohtauksia useilla vaikutusmekanismeilla.

”Hermovälittäjäaineita vapautuu ja hermoverkot muovautuvat uudelleen”, Kulju kertoo.

Käytännössä laitteessa on pulssigeneraattori, joka asennetaan rintakehän ihon alle. Laitteesta lähtevät johdot, jotka vievät sähköimpulssit kaulalla kulkevalle vagushermolle.

”Laitteet toimivat automaattisesti ja seuraavat potilaan sykettä. Jos tulee epileptinen kohtaus, se yleensä nostaa sykettä. Tällöin laite osaa antaa ylimääräisiä stimulaatioita.”

Kannustusapurahan saanut

Toni Kulju:

”Väitösprojekti on ollut innostava ja todennäköisesti haluan jatkaa tutkimustyötä myös tulevaisuudessa.”

Lahjoitukset

Lahjoitus Suomen Lääketieteen Säätiölle ohjautuu laadukkaaseen lääketieteelliseen tutkimukseen. Lahjoitukset käytetään lyhentämättöminä tutkimuksen hyväksi.

Kertomusvuonna säätiö sai lahjoituksia yhteensä 601 036 euroa, joista pääosan muodosti Rita Asantin 597 934 euron testamenttilahjoitus. Lahjoitus käytetään lääketieteellisen tutkimustyön tukemiseen säätiön sääntöjen mukaisesti.

Säätiö kiittää lahjoittajia saamastaan tuesta!

TUE SUOMALAISTA LÄÄKETIETEELLISTÄ TUTKIMUSTA

Tule mukaan tukemaan suomalaista lääketieteellistä tutkimusta ja rakentamaan perustaa suomalaiselle terveydenhoidolle. Jokainen suomalainen ansaitsee hyvää hoitoa.

Yksityishenkilöiden ja yritysten tekemät lahjoitukset ovat keskeinen säätiön varojen lähde. Olemme kiitollisia jokaisesta lahjoituksesta, jonka avulla voimme tukea tutkimusta.

Voit kohdistaa lahjoituksesi haluamallesi lääketieteen tutkimusalalle, kuten tartuntatautien tutkimukseen, kansanterveystyöhön tai muuhun tärkeänä pitämäsi kohteeseen.

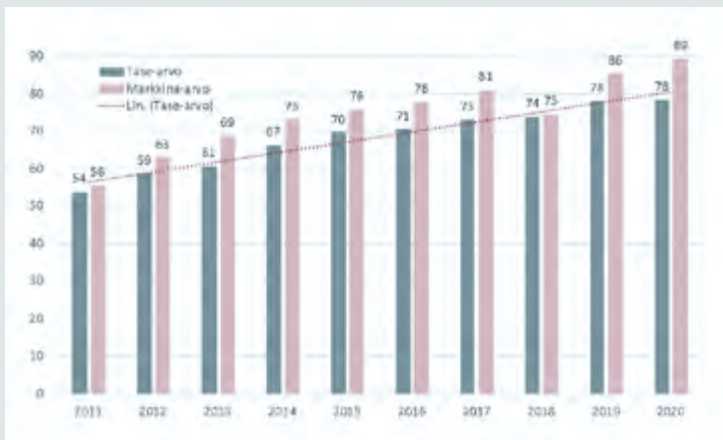
Lue lisää ja tee lahjoitus:
www.laaketieteensaatio.fi/lahjoitukset

Säätiön varojen hoito

Säätiön tavoitteena on pitkällä aikavälillä jakaa keskimääräistä omaisuuden reaalista nettotuottotasoa vastaava määrä apurahoina ja palkintoina. Vuosittain myönnettävien apurahojen määrä on ollut kymmenen vuoden aikana keskimäärin 3,2 prosenttia taseen omasta pääomasta. Vuonna 2020 jaettu apurahasumma oli 3,5 prosenttia ja koko varojenkäyttö 4,0 prosenttia taseen omasta pääomasta.

Säätiön sijoitukset on hajautettu eri omaisuusluokkiin ja maantieteellisesti tuotto ja riski huomioon ottaen. Hajauttamisella tuetaan tuottotavoitteen saavuttamista pitkällä aikavälillä. Osakkeiden osuus säätiön sijoituksista oli vuoden lopussa 61,9 prosenttia (59,6%).

Sijoitustoiminnan tuotto vuonna 2020 oli 6,0% (18,1%). Sijoitusomaisuuden markkina-arvo oli vuoden lopussa 89,4 miljoonaa euroa (85,6) ja kirjanpitoarvo oli 79,9 miljoonaa euroa (78,1). Sijoitusomaisuuden kehitys viimeisen kymmenen vuoden aikana (miljoonaa euroa) on esitetty kuvassa 2. Salkunhoitajien menestymistä ja kuluja vertaillaan säännöllisesti.

Kuva 2. Sijoitusomaisuuden kehitys milj. euroa 2011-2021.

Lääketieteen Säätiö on sitoutunut vastuulliseen sijoittamiseen. Säätiön sijoitustoiminnassa vältetään sijoituksia kohteisiin, joiden toiminta on ristiriidassa tai vaarantaa terveyden ylläpitämistä. Säätiö toteuttaa vastuullisen sijoittamisen periaatteita ensi sijassa varainhoitajien kautta. Säätiö edellyttää, että valittu yhteistyökumppani on määritellyt vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja raportoi vastuullisuuden tuloksista. Vastuullisuuden tulee kuulua integroituna osana sijoitustoimintaan. Vastuullisuuden vaikutuksia salkun tuottoon ja riskiin mitataan siten, että käytettävät aikasarjat ovat riittävän pitkiä.

Säätiön ja rahastojen tilikauden tulos ennen rahastosiirtoja oli 0,5 M euroa (4,6), rahastosiirrot 0,5 M euroa (-1,8) ja säätiön tilikauden ylijäämä 1,0 M euroa (2,8).

Tuloslaskelma ja tase

TULOSLASKELMA	01.01.2020- 31.12.2020	01.01.2019- 31.12.2019
Euro		
VARAINAINEN TOIMINTA		
TUOTOT		
Toiminnan tuotot	0	17 541
KULUT		
Jaetut apurahat	-2 684 500	-2 108 750
Henkilöstökulut	-129 485	-115 958
Muut varsinaisen toiminnan kulut	<u>-272 382</u>	<u>-227 293</u>
VARSAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ	-3 086 367	-2 434 460
VARAINHANKINTA		
TUOTOT		
Lahjoitukset	601 036	237 980
KULUT		
Varainhankinnan kulut	<u>-33 572</u>	<u>-5 279</u>
VARAINHANKINNAN TUOTTOJÄÄMÄ	567 464	232 701
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
TUOTOT		
Voitto-osuustuotot	785 090	731 004
Arvopapereiden luovutusvoitot	3 417 537	2 638 122
Arvonlennusten palautukset	118 263	3 618 129
Vuokratuotot	19 152	18 828
Muut tuotot	<u>289 450</u>	<u>353 503</u>
	4 629 492	7 359 587
KULUT		
Yhtiövastikkeet	-3 389	-3 057
Arvopapereiden hoitokulut	-25 377	-39 240
Arvopapereiden luovutustappiot	-1 125 106	-395 566
Arvopapereiden arvonalennukset	-425 396	-49 310
Muut kulut	<u>-40 213</u>	<u>-24 143</u>
	-1 619 481	-511 317
SIJOITUS- JA RAHOITUSTOIMINNAN TUOTTOJÄÄMÄ	3 010 011	6 848 270
TUOTTOJÄÄMÄ	491 108	4 646 511
RAHASTOSIIRROT	<u>513 422</u>	<u>-1 838 607</u>
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	<u>1 004 530</u>	<u>2 807 904</u>

TASE Euro	31.12.2020	31.12.2019
VASTAAVA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
SIJOITUKSET		
Yhdistetty sijoitusomaisuus		
Huoneisto-osakkeet	153 211	153 211
Muut arvopaperit	79 892 671	78 123 453
Muut sijoitukset	250	250
SIJOITUKSET YHTEENSÄ	80 046 132	78 276 913
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Lyhytaikainen		
Siirtosaamiset	77 550	111 890
Rahat ja pankkisaamiset	713 835	1 990 806
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	791 385	2 102 696
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>80 837 516</u>	<u>80 379 609</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	8 409	8 409
Sidotut rahastot		
Omakatteiset rahastot	35 670 462	35 623 884
Muut sidotut rahastot	13 804 230	14 364 230
Sidotut rahastot	49 474 692	49 988 114
Vapaat rahastot	1 488 256	1 570 256
Kantarahasto	25 059 103	22 169 199
Tilikauden ylijäämä	1 004 530	2 807 904
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	77 034 991	76 543 884
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Ostovelat	32 379	42 702
Muut velat	793	1 587
Siirtovelat	3 769 352	3 791 437
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	3 802 525	3 835 726
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>80 837 516</u>	<u>80 379 609</u>

Hallinto ja henkilöstö

Säätiöllä oli toimintavuonna sääntöjen mukainen Duodecimin valtuuskunnan valitsema NEUVOTTELUKUNTA. Se valitsee hallituksen jäsenet ja tilintarkastajat, käsittelee tilinpäätöksen ja toimintasuunnitelman sekä päättää hallintoelinten jäsenten palkkioista.

NEUVOTTELUKUNTA 2020

	Jäsen vuodesta	Toimikauden päättymisvuosi
Varatuomari Tiina Bäckman	2017	2022
FT Riikka Heikinheimo	2014	2022
Tkl Hille Korhonen	2017	2022
professori Veli-Matti Kosma, pj.	2016	2021
professori Veli-Matti Kähäri	2015	2020
professori Petri Lehenkari	2015	2020
LT Juha Metso	2016	2021
LT Leena Niemistö	2016	2021
LT Timo Otonkoski	2019	2021
professori Seppo Parkkila	2018	2020
professori Heikki Ruskoaho	2018	2020
professori Paula Ryttilä	2017	2022

Säätiön neuvottelukunnan jäsenet valitsee Suomalaisen Lääkäriseura Duodecimin valtuuskunta.

HALLITUS päättää apurahojen ja Pohjolan lääketieteen palkinnon jaosta, valvoo varainhankintaa ja hoitoa sekä laatii tilinpäätöksen ja toimintasuunnitelman. Hallitus on vahvistanut itselleen työjärjestyksen, apurahojen jakoperiaatteet, sijoitustoiminnan periaatteet ja säätiön lähipiiriohjeen.

HALLITUS 2020

	Jäsen vuodesta	Toimikauden päättymisvuosi
professori Klaus Elenius	2018	2020
professori Oskari Heikinheimo, pj.	2014	2020
KTM Hanna Hiidenpalo	2016	2021
professori Riitta Kaarteenaho	2020	2022
VTM, MBA Susanna Korpivaara	2019	2021
OTK Harri Pynnä	2017	2022

Muutokset vuoden 2021 alusta:

Neuvottelukunnan syyskokouksessa hallituksen puheenjohtajaksi kalenterivuodeksi 2021 valittiin Klaus Elenius. Hallituksen varapuheenjohtajaksi valittiin Harri Pynnä.

Hallituksen uudeksi jäseneksi valittiin professori Antti Lauerma. Hallitus kokoontui kertomusvuonna kahdeksan kertaa ja piti yhden sähköpostikokouksen.

Apurahapäätösten valmistelu

Hallituksen apurahapäätökset valmisteltiin kolmessa asiantuntijaelimessä. Tutkimusryhmän perustajan ja Pallaavan tutkijan apurahahakemukset arvioi säätiön apurahavaliokunta. Eka-, kannustus- ja tutkimusapurahahakemukset arvioi säätiön stipendivaliokunta. Post doc -hakemukset arvioi post doc -poolin asiantuntijaryhmä, jossa säätiön edustajana toimii Oskari Heikinheimo. Suomen Akatemian Terva-ohjelman johtoryhmässä toimi Oskari Heikinheimo.

APURAHAVALIOKUNTA 2020

	Jäsen vuodesta	Toimikauden päättymisvuosi
professori Olli Carpén	2020	2022
professori Johanna Kuusisto	2019	2021
dosentti Johanna Laukkarinen	2018	2020
professori Ville Peltola	2019	2021
dosentti Terhi Piltonen	2019	2021
professori Kaisa Tasanen-Määttä	2018	2020

STIPENDIVALIOKUNTA 2020

	Jäsen vuodesta	Toimikauden päättymisvuosi
dosentti Kati Elima	2020	2022
dosentti Mikael Von und zu Fraunberg	2016	2021
dosentti Ilkka Junttila	2018	2020
dosentti Erika Jääskeläinen	2019	2021
professori Jaro Karppinen	2016	2021
professori Päivi Korhonen	2019	2021
dosentti Mikko Pakarinen	2016	2021
dosentti Mika Rämet	2020	2022
dosentti Kirmo Wartiovaara	2020	2022

Hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkio oli 9 200 euroa ja jäsenen palkkio 6 600 euroa. Valiokuntien puheenjohtajan palkkio oli 3 300 euroa ja jäsenen palkkio 2 000 euroa. Neuvottelukunnan puheenjohtajalle ja jäsenille ei makseta palkkiota.

SIJOITUSPÄÄTÖSTEN VALMISTELU

Sijoituspäätösten valmistelusta vastasi toimikunta, johon kuuluivat puheenjohtajana Hanna Hiidenpalo, Harri Pynnä ja sihteerinä asiamies. Toimikunta kokoontui kaikkiaan seitsemän kertaa. Toimintavuoden aikana toteutettiin muutos salkunhoidon tehostamiseksi passiivisalkkumallilla. Keväällä 2020 toimikunta aktiivisesti arvioi ja seurasi koronaepidemian vaikutuksia sijoituspolitiikan toteuttamiselle.

VIESTINTÄ

Säätiö käytti pääasiallisena viestintä- ja vuorovaikutuskanavana Twitteriä, jossa säätiöllä oli helmikuussa 2021 yli 1500 seuraajaa. Säätiön uutiskirjeellä oli lähes 2000 tilaajaa ja se ilmestyi viisi kertaa. Vuoden aikana tehtiin ammattimaista mediaviestintää: muun muassa julkaistiin apurahansaajien haastatteluita ja tiedotteita tutkimusrahoituksesta. Säätiö julkaisi vuoden aikana kaksi mielipide- ja aliokirjoitusta, jotka ilmestyivät Kalevassa ja Savon Sanomissa. Säätiön ensimmäinen mediatapaaminen järjestettiin ennen apurahapäätösten julkistamista 19.11. ja sitä seurasi yli kymmenen tiedetoimittajaa.

Säätiön 60-vuotisjuhlavuoden teema oli *60 hyvää syytä*. Vuoden aikana nostettiin esiin 60 hyvää syytä tukea suomalaista tutkimusta: lääketieteellisen tutkimuksen tekijöitä ja heidän työtään sekä sen merkitystä suomalaiselle terveydenhuollolle. Verkkosivuilla julkaistiin vuoden aikana 71 (17) artikkelia tai tiedotetta. Joukossa oli muun muassa tutkijatarinoita ja -videoita sekä uutisia säätiön apurahahauista.

Tulevaisuuden lääketiedettä podcast-sarja ilmestyi syksyn 2020 aikana viisi kertaa ja sen aiheina olivat tekoäly, geenihoidot, pandemiat, ihmisen varaosat ja lihavuusepidemia. Säätiön verkkosivujen kävijämäärä kasvoi viikkotasolla lähes 100 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Säätiö näkyi lääketieteen alan medioissa ja yleismedioissa erityisesti apurahojen ja koskevassa uutisoinnissa. Säätiön juttu geenitutkimuksesta HS:n Ideat liitteessä sai kymmeniätuhansia lukijoita.

Säätiö järjesti vuoden aikana kolme lääketiedettä tukevien säätiöiden tapaamista.

MUU HALLINTO

Säätiön osa-aikainen asiamies oli DI Jouni Lounasmaa. Säätiön 60-vuotisjuhlavuoden takia asiamiehen työpanosta kasvatettiin määräaikaisesti (50%:n työpanos ajalla 16.3.-30.6.). Lounasmaa oli toimintavuonna Säätiöt ja rahastot ry:n hallituksen tutkimustoimikunnan jäsen.

Toimistopalvelut ostetaan Duodecim-seuralta. Säätiön sihteerinä toimi HSO-sihteerin Marketta Kaunisto. Omaisuudenhoito- ja taloushallinnon palvelut ostetaan alan yrityksiltä.

TILINTARKASTAJAT

Säätiön tilintarkastajina toimi tilintarkastusyhteisö KPMG oy, päävastuullisena tilintarkastajana KTM Kirsi Aromäki.

Riskienhallinta ja toimintaperiaatteet

Hallitus vastaa strategia-asiakirjassa kuvatusa säätiön riskienhallintapolitiikasta ja valvoo sen to-teuttamista. Asiamies vastaa hallituksen ohjeistuksen mukaan riskienhallinnan toteuttamisesta.

Taloudellisista riskeistä merkittävin on sijoitustointaan liittyvä epävarmuus. Sijoituksia hoidetaan suunnitelmallisesti ja niihin liittyvää riskiä hallitaan hajauttamalla sijoitukset varainhoitajien välillä, sijoituslajeittain ja maantieteellisesti. Säätiöllä on hyväksytty sijoituspolitiikka, joka muodostaa sijoitustointinnan riskienhallinnan ohjeen.

Hallituksen sijoitustoimikunta valmistelee sijoitusasiat hallitukselle, laatii ehdotuksen säätiön sijoitustointinnan periaateiksi ja sijoitusstrategiaksi, seuraa sijoitusstrategian toteutumista ja arvioi sijoitustointinnan riskejä valvoo ja ohjaa varainhoitajia sijoitusstrategian toteutuksessa ja kilpailuttaa varainhoitajat määrääjain.

Osa säätiön keskeisistä toiminnoista on ulkoistettu kustannustehokkuuden saavuttamiseksi (omaisuudenhoito, toimistopalvelut, taloushallinnon palvelut). Palvelujen laatuun liittyvää riskiä alennetaan valitsemalla palvelujen tarjoajat huolellisesti, säännöllisellä raportoinnilla ja seurannalla sekä kilpailuttamisella.

Säätiöllä on vastuuvakuutus, joka kattaa hallituksen ja asiamiehen toiminnan. Säätiöllä on myös luottamustehtävissä toimivien tapaturmavakuutus, joka on voimassa säätiön tehtävissä ja niihin liittyvillä matkoilla.

Hallitus tarkastelee säätiön toimintaan liittyviä riskejä kokouksissaan vähintään kerran vuodessa. Hallitus käsittelee vuosittain elokuun kokouksessaan strategian ja toimintaperiaatteet sekä hallituksen työjärjestyksen. Lisäksi hallitus arvioi vuosittain, miten apurahapolitiikalla parhaiten toteutetaan lääketieteellisen tutkimustyön ja koulutuksen tukemista. Hallitus arvioi toimintaansa vuosittain joulukuun kokouksessa. Säätiöllä on hallituksen vahvistama lähipiiriohje.

Säätiön verkkosivuilla on esillä toimintakertomus <http://www.laaketieteensaatio.fi>, jossa on taulukoitu kaikki lähipiiritapahtumat säätiölain ja säätiön hyvän hallintotavan mukaisesti.

Suomen Lääketieteen Säätiön rahastot

RAHASTO	RAHASTON PERUSTAMISVUOSI
Säätiön kantarahasto (käyttörahasto)	1960
Maija ja Matti Vaskion rahasto	1960
Winthrop-lääkeyhtymän tutkimusrahasto	1966
Orionin tieteellinen tutkimusrahasto	1966
Kliinisen kemian tutkimussäätiön rahasto	1967
Aino Eerolan rahasto	1973
Tauno Putkosen rahasto	1973
Paavo ja Veikko Pirilän rahasto	1978
Pohjolan ja Suomi-yhtiöiden rahasto	1984
Martti Liesmaan rahasto	1983
Teemu Pohjanpellon rahasto	1986
Håkan Poppiuksen rahasto	1986
Aarno ja Jenny Piponiuksen rahasto	1986
Alkoholitutkimusrahasto	2001
Sinikka ja Seppo Heikkilän rahasto	2003
A.E. Vehmaksen rahasto	2006
Eero Matti Ranisen rahasto	2008
Planmeca-Planmed rahasto	2010
Roland, Marita ja Patricia Freundin rahasto	2011
Vieno Mirjam Rissasen rahasto	2012
Aili Vappu Turusen rahasto	2014
T W Lilljan säätiön rahasto	2018
Anna-Kaisa Nikalén rahasto	2019

Kuluvan vuoden näkymät

Vuoden 2021 talousarviossa varattiin myönnettäväksi apurahoina ja palkintoina yhteensä noin 2,3 miljoonaa euroa.

Säätiö osallistuu Suomen Akatemian ja lääketiedettä tukevien säätiöiden yhteiseen Tieteellä terveyteen -akademiaohjelmaan jatkokaudella (2021–2022) yhteensä 200 000 eurolla kahden vuoden aikana. Ohjelma tavoittelee rohkeita uusia tutkimusavauksia merkittävistä kroonisista kansansairauksista ja ei-tarttuvista sairauksista aiheutuvien terveysongelmien ratkaisemiseksi.

Säätiön tarkoituksen toteuttamiseksi säätiö pyrkii tunnettavuutensa lisäämiseen sekä mahdollisten lahjoittajien että lääketieteen tutkijoiden keskuudessa.

Säätiö on vuorovaikutuksessa muiden lääketieteen tutkimusta tukevien säätiöiden ja tahojen kanssa ja valmistelee yhteistyössä säätiöiden ja Duodecimin kanssa Tutkijaportti-verkkopalvelun julkaisemista. Pohjola-yhtiöiden kanssa toteutetaan Pohjolan lääketieteen verkkoseminaari keväällä 2021.

Säätiö seuraa koronaepidemian vaikutuksia sijoituspolitiikan toteuttamiselle ja kehittää salkunhoidon vastuullisuutta yhdessä varainhoitajien kanssa.

Tilintarkastuskertomus

Suomen Lääketieteen Säätiö sr:n hallitukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Suomen Lääketieteen Säätiö sr:n (y-tunnus 0221106-3) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2020. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausuntonamme esitämme, että säätiön tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa on annettu säätiön toiminnasta tilikaudella tiedot, jotka ovat olennaisia säätiön tarkoitusta ja toimintamuotoja koskevien sääntömääräysten noudattamisen arvioimiseksi. Palkkioita ja korvauksia, jotka säätiö on suorittanut sen toimielinten jäsenille, on pidettävä tavanomaisina.

Helsingissä 20. huhtikuuta 2021

KPMG OY AB

Kirsi Aromäki
KHT

Seulonta auttaa ehkäisemään vaikeita raskausmyrkytyksiä

Istukan toimintahäiriöt ovat vaarallisia sekä sikiölle että odottavalle äidille. LT Jaana Nevalainen tutkii, pitäisikö Suomessakin aloittaa raskausmyrkytysten seulonnat.

Istukan toimintahäiriöitä esiintyy noin kymmenyksellä odottavista äideistä ja noin 1–3 prosentille kehittyy vakava raskauskomplikaatio. Seurauksena voi olla esimerkiksi raskausmyrkytys, joka on pahimmillaan hengenvaarallinen. Lisäksi varhain alkaneet istukan ongelmat voivat näkyä sikiön kasvun hidastumisena.

Britanniassa käytetään jo seulontoja, joilla etsitään suuressa raskausmyrkytyksen riskissä olevia odottajia. Jaana Nevalainen tutkii, olisiko seulonnasta hyötyä myös Suomessa.

”Kansainvälinen gynekologiyhdistys (FIGO) suosittelee raskausmyrkytyksen seulonnan ottamista käyttöön”, Nevalainen kertoo.

Seulonnat on maailmalla osoitettu toimivaksi, mutta toimivuus pitää vielä tutkia suomalaisessa aineistossa.

”Jos saataisiin istukan toimintahäiriölle alttiita äitejä kiinni jo ensimmäisellä raskauskolmanneksella, voitaisiin aloittaa aspiriinihoito. Siten voitaisiin ehkäistä varhaista vaikeaa raskausmyrkytystä.”

Tutkimusryhmän perustajan apurahan saanut Jaana Nevalainen:

”Apurahan saaminen tuntuu tosi hyvältä. Saamme tutkimuksen tehtyä ja kerättyä hyvän aineiston, josta tulee olemaan iloa useamman vuoden ajan.”

Lue lisää säätiön toiminnasta ja lääketieteellisestä tutkimuksesta verkkosivuilla www.laaketieteensaatio.fi

Sivuillamme on tarjolla paljon mielenkiintoista kuunneltavaa ja luettavaa:

Tutkijat kertovat säätiön verkkosivujen artikkeleissa ja videoklipeissä omasta työstään ja lääketieteellisen tutkimuksen edistysaskelista. Tulevaisuuden lääketiedettä -podcasteissa puhutaan lääketieteen tulevaisuudesta (mm. tekoäly, biouhkat, ihmisen varaosat) ja ajankohtaisista aiheista, kuten koronarokotteet sekä jaksaminen epidemian aikana. Tutkimuksesta selkeästi -blogissa lääketieteen tutkijat avaavat näkökulmia lääketieteellisen tutkimuksen merkitykseen ja tutkimustyön arkeen.

Seuraa meitä myös Twitterissä @LaaketieteenS!

SUOMEN
LÄÄKETIETEEN SÄÄTIÖ
PL 713, 00101 Helsinki

Käyntiosoite:
Kalevankatu 11 A
00100 Helsinki

Puhelin (09) 6188 51
info@laaketieteensaatio.fi